

sirater, samt inlägga dem med guld, silver, elfeben, o. s. v. — 5) Konsten att på metallpjeser anbringa bildverk.

TEKTRÄD, n. 5. Ett trädslag i Ostindien och på Söderhafsböarna, hvars virke är eftersökt till skeppsbyggnad. *Tectona grandis*.

TEKÖK, tétjök, n. 5. Kärl, hvarpå kokt te hålles varmt.

TELEGRAF, -- äf, m. 5. (grek.) En på något högt ställe uppsatt maskin, förmedelst hvilken man genom vissa öfverenskomna tecken, som uppåpås vid flera mellanstationer, försedda med dylika maskiner, kan till en aflägsen ort på ganska kort tid öfverbringa underrättelser. *Elektrisk t.*, förmedelst en elektrisk tråd. — *Ss. T-signal*. [— graph.]

TELEGRAFERA, v. a. o. n. 1. Genom telegraf meddela underrättelser. [— graph —.]

TELEGRAFI, --- fi', f. 3. Konsten att inrätta och använda telegrafer. [— phi.]

TELEGRAFISK, a. 2. 1) Som har afseende på telegrafer eller konsten att telegrafera. — 2) Som erhålles genom telegraf. *T. nyhet*. [— graph —.]

TELEGRAFSKRIFT, -- grafskrift, f. 3. Telegrafiska tecken, använda såsom skrift.

TELEGRAFVÄG, -- äfväg, m. På t., genom telegrafering.

TELEOLOGI, teleolaji', f. 3. (grek.) Läran om ändamål i naturen.

TELESKOP, -- skå'p, n. 3. o. 5. (grek.) Syn-glas, hvarmedelst man betraktar aflägsna föremål på himmelen eller på jorden. [Telescop.]

TELESKOPISK, -- skå'pisk, a. 2. Som göres med teleskop eller endast dermed kan ses. *T-a observationer. T-a stjernor*. [— scop —.]

TELJA, m. fl., se *Tälja*, &c.

TELLERHAMMARE, tä'll'r-håmmare, m. 2. pl. — *hamrar*. Ett slags hammare till bearbetning af bleck.

TELLUR, tällúr, m. sing. (af lat. *Tellus*) En metall, upptäckt år 1782.

TELLURISK, tällurisk, a. 2. 1) Som har afseende på jordklotet. — 2) (kem.) Som innehåller beståndsdelar af tellur.

TELLUS, tälluss, f. sing. (latinskt ord) Jordklotet, jorden.

TELN, m. 2. *Telnar* kallas de lösa eller fasta banden uppvid eller nedvid på nät eller not.

TELNING, m. 2. Skott ifrån roten af ett träd. *Skjuta t-ar*.

TEMA, téma, n. pl. *temata*. (grek.) 1) Hufvudämnet, grundtanken för ett tal, en afdelning. — 2) Uppgift för en öfversättning till öfning vid läroverk. — 3) Hufvudsats eller grundtanke i ett tonstycke.

TEMERÄR, -- ä'r, a. 2. (lat. *Temerarius*) Förmäten, öfverdådig.

TEMERITET, --- ét, f. 3. Förmätenhet.

TEMLIG, **TEMLIGEN**, se *Temmelig, Temmeligen*.

TEMMELIG, a. 2. (af gamla verbet *Tæma*, anstå, passa) Någorlunda stor, god ell. bra; skälilig, hjälplig, försvarlig, bra nog. [Täm —.]

TEMMELIGEN, adv. Någorlunda, hjälpligt. *T. väl, bra. T. stor. Det går t. an*.

TEMPEL, tä'mpp'l, n. 5. (lat. *Templum*) En till offentlig gudstjänst invigd större byggnad. *Hedniskt t. Herrans t.*, kyrkan. — *Ss. Tempelbyggnad*.

TEMPEL, tä'mpp'l, m. 2. pl. *templar*. Spännare i en klädesväfstol.

TEMPELHERRE, m. 2. (medelt. lat. *Templa-*

rius) Medlem af en under korstågen stiftad andelig riddarorden (*Tempelherrarnes orden*), som i början hade sin boning i närheten af det fornda judiska templet.

TEMPELORDEN, m. sing. indef. Tempelherrarnes orden. Jfr. *Tempelherre*.

TEMPERAMENT, tæmperam'nt, n. 3. o. 5. (lat.) Sammanfattningen af de människans böjelser, som grunda sig på hennes kropps egna beskaffenhet och densammes förbindelse med själen. Skaplynn. — *Ss. T-sfel*.

TEMPERATUR, tæmperat'y'r, m. 5. (lat.) 1) En kropps kännbara värme, eller den styrka, hvarmed dess värme yttrar sig. Värmegrad. *Hög, låg t.* — 2) (i musik) Tonhöjdernas förhållande till hvarandra i afseende på den afvikning i tonernas fullkomliga renhet, som vid stämning är nödvändig att iakttaga.

TEMPERERA, tæmperera, v. a. 1. (lat. *Temperare*) Mildra, sakta, lindra. — *T-d*, part. pass. Brukas adjektivt om luftstrecken, och betyder då: Lagom varm. *T-e zonen. Ett t-t klimat*.

TEMPO, tæmmpo, n. (italienskt ord af lat. *Tempus*, tid) 1) (i musik) Tidsmått eller den olika grad af hastighet, hvarmed ett musikstycke utföres. Har i pl. *tempi*. — 2) (vid exercis m. m.) Handgrepp. Har i pl. *tempo*.

TEMPOREL, tæmpor'all, a. 2. (lat. *Temporalis*) Timlig, världslig.

TEMPORISERA, tæmporisera, v. n. 1. Draga ut på tiden.

TEMPORÄR, tæmporär, a. 2. (lat. *Temporarius*) För en tid blott fortvarande, tillfällig.

TEMPUS, tæmmpuss, n. pl. *tempora*. (latinskt ord, som betyder Tid) Ett verbs form i afseende på tidsbegreppet.

TEN (e långt), m. 2. Helt smal stång af metall.

TENAKEL, tenák'l, n. 5. (af lat. *Tenere*, hålla) 1) (boktr.) Inrättning, hvarmedelst en sättare har manuskriptet fäst vid kasten. — 2) (apotek.) Ram till linneduk vid silningar.

TENALJ, -ällj, m. 5. (fr. *Tenaille*) Befästningsverk, bestående af två faser, som formera ingående vinkel emot fältet och tjena att betäcka en kurtin. Tångverk.

TENDENS, tændä'nns, m. 5. (fr. *Tendance*, af lat. *Tendere*, syfta) 1) Riktning, syftning. — 2) Böjelse.

TENDENSROMAN, tændä'nnsromán, m. 5. Se *Afsigtsroman*.

TENHAMMARE, m. 2. pl. — *hamrar*. Ett slags hammare, hvarmed ämnen till stanniol utsträckas.

TENLIKA, ténlicka, f. 1. Ett eget slags spik med stora runda, kullriga hufvuden, som begagnas att fastsätta skinn- och klädes-öfverdrag på möbler och äkdon.

TENN, n. sing. 1) Allmänt bekant metall med silfverhvit färg, ganska mjuk och smidig, smälter lätt i eld och förenar sig lätt med syre. *Stop af t.* — 2) (i dagligt tal) Samteliga saker af denna metall, som någon har i sitt hus, eller hvilka på en gång försäljas, o. s. v. — *Ss. Tennblandad, -dosa, -fat, -grufva, -hall, -haltig, -kanna, -kärl, -mal, -panna, -plåt, -sked, -tacka, -tallrik*.

TENNASKA, f. sing. Tennoxid.

TENNBLAD, n. 5. Se *Stanniol*.

TENNFIL, m. 2. Ett slags grof, flat fil, hvarmed tenn, bly och zink bearbetas.